

Боротьба з вітряками, або особливості спортивного «правосуддя»

Дмитро КОВАЛЬ,
юрист AGA Partners

Самостійність – це те, що вирізняє спортивні структури, зокрема в питаннях здійснення «правосуддя» щодо їх учасників. Так, кожна спортивна організація самостійно встановлює «правила гри» та санкції за їх порушення. До того ж організації найбільш розвинених видів спорту мають власні «органи правосуддя», які самостійно встановлюють процедуру розгляду суперечок. Керуючись своїми ж правилами, вони на власний розсуд вирішують, хто винен та яке покарання має понести. За невиконання таких рішень спортивна організація може накласти санкції від попередження чи штрафу до заборони участі у змаганнях.

Очевидно, що подібні органи залишаються залежними від організацій, які їх створили. Нерідко членами таких органів правосуддя є представники учасників організації, які можуть бути прямо чи опосередковано зацікавленими в конкретному рішенні. Крім того, статус цих органів не дозволяє вимагати примусового виконання прийнятих рішень.

Здавалося б, навіщо тоді учасникам організацій звертатися до внутрішніх органів правосуддя, в неупередженості та законності яких є сумніви, якщо можна звернутися до звичайного суду, адже Конституцією України закріплено право кожного громадянина та юридичної особи на судовий захист?

Добровільно-примусово...

Специфічним моментом є те, що спортивні організації забороняють своїм учасникам звертатися до звичайних судів до використання всіх внутрішніх засобів правового захисту організації, а також у Спортивному арбітражному суді в м. Лозанні (далі – КАС) як останній

інстанції. Звернення з позовом до звичайного суду карається застосуванням до учасників дисциплінарних санкцій з боку організації.

Іншими словами, спортивні організації примушують своїх учасників звертатися за захистом спочатку до власних «органів правосуддя», обмежуючи їхнє право на судовий захист. Адже звернувшись із позовом до загального суду, учасник може бути виключений з організації та змагань, що робить неможливим подальшу участь у змаганнях та існування спортсмена/клубу загалом. При цьому звернення до КАС як до останньої інстанції потребує значних фінансових витрат, що в нинішніх реаліях є неможливим для більшості спортсменів. Наприклад, лише за реєстрацію звернення до КАС необхідно заплатити 1000 швейцарських франків, не говорячи вже про вартість процесу розгляду та юридичні витрати.

В результаті, спортсмени та спортивні клуби, потрапивши у складну ситуацію, вимушені звертатися до внутрішніх органів правосуддя своїх організацій. Отримавши рішення, в неупередженості та законності якого є сумніви, вони не мають можливості оскаржувати його в КАС або звертатися до загального суду. Подібна ситуація призводить до того, що суперечки «замикаються» всередині спортивних організацій, що порушує право спортсмена/клубу на неупереджений розгляд справи з дотриманням норм чинного законодавства.

Неупередженість? Ні, не чули!

На жаль, подібні ситуації не є рідкістю. Приміром, нещодавно до нас звернувся український спортивний клуб, у якого виник спір з гравцями, які перейшли до інших клубів всупереч чинним контрактам. Згідно з контрактом, всі спірні питання між сторонами підлягали розгляду у порядку та на підставі законодавства України, відповідно до якого договір може бути змінено чи розірвано лише за рішенням суду.

Звичайно, спортивний клуб звернувся до внутрішнього органу своєї спортивної організації, який розглянувши спір, визнав чинні контракти з гравцями такими, що припинили свою дію, а перехід гравців до інших клубів – правомірним. Тобто орган спортивної організації прийняв рішення про розірвання контрактів, не маючи на це повноважень, тобто всупереч законодавству.

Цікаво, що одним із членів органу «правосуддя», який виніс зазначене рішення, був директор спортивного клубу. Саме до цього спортивного клубу і перейшов один зі «спірних» гравців. Безсумнівно, з його боку була зацікавленість у прийнятті такого рішення, а отже, його участь у прийнятті рішення є очевидним та грубим порушенням принципу неупередженості, достатнім для скасування такого рішення.

Таким чином своїм рішенням цей орган порушив не лише законодавство України щодо порядку розірвання договору, а й фундаментальний принцип вирішення спорів – принцип незалежності та неупередженості.

суді – не відомо. Безперечно, це був би більш неупереджений розгляд справи та з більш ретельним застосуванням чинного законодавства. Однак, на жаль, на цьому етапі вихід з подібних ситуацій лише один – змиритися з рішенням спортивної організації та рухатися далі, зробивши певні висновки на майбутнє.

Як вирішити проблему?

Вирішення цієї проблеми може мати безліч шляхів. Один із варіантів – створення альтернативи КАС в Україні – спортивної арбітражної інституції, яка матиме такі позитивні риси КАС як незалежність, кваліфікація та оперативність, але буде більш доступною для українського

Що далі?

Незважаючи на ці очевидні порушення, клуб опинився у глухому куті – звернутися до КАС немає фінансової можливості, а звернення до загального суду загрожує виключенням з організації та фактичною «смертю» клубу.

Звичайно, звернення до загального суду також має певні недоліки. Насамперед, це відсутність спеціальних знань у галузі спорту. Серед інших недоліків вітчизняного судочинства слід відзначити завантаженість судів. У професійному спорті сторонам вкрай важливо отримати остаточне рішення швидко, враховуючи, що спортивна кар'єра спортсмена є нетривалою.

Звернення до КАС, окрім вартості, має й інші недоліки. Зокрема, рішення КАС необхідно визнати й виконати в Україні, що знову ж таки передбачає звернення до спортивної організації або українського суду та потребує часу і додаткових зусиль.

Отже, як окреслений спір був би вирішений у КАС або звичайному

спорту. Міжнародний досвід свідчить про переваги створення національної арбітражної інституції. У професійних колах давно існує ідея створення спортивного арбітражу в Україні, проте поки що вона не знайшла свого практичного втілення та залишається на рівні обговорення.

Ще один варіант – надання безоплатної професійної правової допомоги спортсменам у питаннях, які виникають у процесі здійснення спортивної діяльності. Саме тому нещодавно ми спільно з Асоціацією правників України започаткували проект «Правова допомога спорту в Україні», метою якого є сприяння справедливому та об'єктивному розгляду спорів за участю осіб, залучених до спорту, а також підвищення гарантій захисту їхніх прав та законних інтересів. Звичайно, це не вирішить проблему, але принаймні полегшить життя спортсменам та надасть можливість зосередити свої сили безпосередньо на спорті. [✎](#)